Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Juho Mäki-Lohiluoma

14.2.2022

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta laeiksi
HE 208/2021 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa pyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Tehokas markkinavalvonta ja tuotteiden turvallisuus ovat sekä kuluttajan että elinkeinoelämän etu. Hallituksen esityksen tarkoituksena on kansallisten säännösten päivittäminen vastaamaan Euroopan unionin lainsäädännön muuttuneita vaatimuksia. EK pitää lisäksi tärkeänä, että ehdotettujen lakimuutosten avulla varmistetaan, että jalkine- ja tekstiilimerkintöjä koskeva markkinavalvonta on tehokasta ja yhdenmukaista muiden tuotesektoreiden markkinavalvonnan kanssa.

Suomalaisen elinkeinoelämän näkökulmasta on tärkeää, että markkinavalvonta kohdistuu tasapuolisesti kaikkiin niihin toimijoihin, jotka kohdistavat markkinointia tai muita menekinedistämistoimia Suomen markkinoille. EU:ssa on verkkokauppojen ja verkon markkinapaikkojen kohdalla ollut jo pitkään käsillä tilanne, jossa osa kolmansista maista käsin EU:n sisämarkkinoilla toimivista yrityksistä tosiasiallisesti välttää sekä unionin sisämarkkinasääntöjen noudattamisen että tätä koskevan valvonnan. EU-tasolla on tällä hetkellä vireillä useita uusia lainsäädäntöhankkeita, joilla ongelmaa pyritään ratkomaan. EK suhtautuu positiivisesti lainsäädäntöhankkeisiin, joilla sisämarkkinoiden kilpailuympäristöä tasataan suhteessa kolmansiin maihin.

Yritysten näkökulmasta vaikutuksiltaan merkittävin hallituksen esitykseen sisältyvä muutos on jalkineiden ja tekstiilituotteiden vaatimustenmukaisuudesta annettavaan lakiin esitettävä seuraamussääntely. EU:n markkinavalvonta-asetus edellyttää seuraamuksen säätämistä mm. jalkinemerkintädirektiivissä ja tekstiilimerkintäasetuksessa säädettyjen velvollisuuksien rikkomisesta, mutta jättää kansalliseen harkintaan

seuraamuksen muodon. EK kannustaa valiokuntaa harkitsemaan, onko hallituksen esitykseen sisältyvä hallinnollinen seuraamusmaksu keinona oikeasuhtainen ja perusteltu.

Hallituksen esityksen mukaan ehdotettujen lakien oli tarkoitus tulla voimaan 1.1.2022. Vaikka yrityksille on hallituksen esityksen taustalla olevasta EU-tason lainsäädännöstä sekä valmistelun aikana julkaistuista aineistoista voinut muodostua ennakkokäsitys lain pääasiallisesta sisällöstä, eivät yritykset ole voineet ryhtyä sopeuttamaan toimintaansa lakimuutosten vaatimalla tavalla ennen lopullista tietoa niiden sisällöstä. Tässä huomioon on otettava myös jalkine- ja tekstiilituotemarkkinan luonne, jossa tulevien sesonkien tuotteiden hankintaa ja valmistusta suunnitellaan ja toteutetaan huomattavan etupainotteisesti. Esimerkiksi kevään tai kesän sesongeille tehdyt suunnitelmat ja tilaukset on käytännössä jouduttu tekemään vailla tietoa tällöin noudatettavan lainsäädännön tarkasta sisällöstä. Koska sääntelyn noudattamiseen liittyy hallinnollisen seuraamusmaksun riski, muodostuu tilanne paikoin elinkeinonharjoittajille kohtuuttomaksi. EK ymmärtää EU-säädöksistä syntyvän aikataulupaineen, mutta kannustaa eduskuntaa edellä mainituista syistä silti harkitsemaan, miten ja miltä osin lakiehdotusten voimaantuloon on mahdollista säätää siirtymäaikoja EU-säännösten edellyttämästä täytäntöönpanoaikataulusta huolimatta.

Lopuksi EK kiinnittää valiokunnan vakavaa huomiota siihen, että lainsäädännön valmistelussa ilmenneiden – sinänsä ymmärrettävien – viivästysten johdosta lainsäädännön voimaantulon aikataulut muodostuvat toistuvasti yritysten näkökulmasta ongelmallisiksi. Viranomaistoiminnan viivästymisen negatiiviset seuraukset tulevat siirretyksi yritysten harteille muun muassa oikeudellisen epävarmuuden sekä lisääntyvien kustannusten muodossa, kun muuttuvan sääntelyn vaatimuksiin joudutaan sopeutumaan kohtuuttoman nopeassa aikataulussa. Kyse ei ole ensisijaisesti nyt käsillä olevaan hallituksen esitykseen liittyvästä haasteesta, vaan yleisemmästä ilmiöstä, johon toivomme myös eduskunnan kiinnittävän huomiota.

Yksityiskohtaisempien huomioiden osalta EK viittaa Päivittäistavarakauppa ry:n, Suomen Tekstiili ja Muoti ry:n sekä Muoti- ja urheilukauppa ry:n lausuntoihin.